

Ισορροπώντας στο κενό στο κέντρο προσφύγων στο Κουτσόχερο. (αναδημοσίευση από την ιστοσελίδα stasi.gr)

Λίγα χιλιόμετρα έξω από τη Λάρισα, στον δρόμο για τα Τρίκαλα, υπάρχει το Κουτσόχερο. Είναι αριστερά στον δρόμο, πολύ κοντά στον επαρχιακό. Είναι ένα χωριό στις παρυφές του κάμπου της Λάρισας με το τοπίο να είναι το κλασικό της πεδιάδας. Η ζωή όσων κατοικούν εκεί ορίζεται από τον κάμπο αυτόν. Το ίδιο - περίπου - ισχύει και για αυτούς που μένουν στην απέναντι πλευρά του δρόμου.

Από τη δεξιά, την άλλη μεριά, ξεκινάνε οι λόφοι που οριοθετούν το τέλος της καλλιεργήσιμης γης. Πάνω σε αυτούς τους λόφους βρίσκεται το λατομείο της περιοχής με τα ερείπια των παλαιών εγκαταστάσεών του να διακοσμούν την παρουσία του. Είναι σαφές ότι έχει περάσει και καλύτερες ημέρες.

Στο σημείο αυτό μας είπαν ότι υπάρχει ένα παλιό στρατόπεδο. Είναι το σημείο στο οποίο βρίσκονται 700 πρόσφυγες από την Συρία και την ευρύτερη εμπόλεμη ζώνη. Ανεβαίνοντας τον δρόμο, που σύντομα γίνεται χωματόδρομος στρωμένος με τα υλικά του λατομείου, ψάχνεις να δεις τι εγκατάσταση μπορεί να υπάρχει. Το στρατόπεδο που φαντάζεσαι, δεν υπάρχει, μόνο μία μίζερη είσοδος που δείχνει ότι κάτι παλιά μπορεί να υπήρχε εκεί.

Από μακριά βλέπεις σκηνές σε σειρές να βρίσκονται στην πλαγιά του λόφου. Σε λίγα μέτρα βλέπεις το πρώτο φυλάκιο.

Δίνεις την ταυτότητα σου για να μπορέσεις να μπεις μέσα. Η παρατήρηση του όχι και τόσο ευγενικού αρμόδιου στον προηγούμενο ότι « δεν ονομάζεσαι Σίμος αλλά Συμεών » σε υποχρεώνει να ονομαστείς Κωνσταντίνος. Δεν σε καλωσορίζουν στο φυλάκιο ούτε κάθισμα σου προσφέρουν. Μόλις πέρασες στον χώρο φιλοξενίας προσφύγων.

Στο δεύτερο φυλάκιο είναι τα γραφεία του στρατοπέδου. Στον χώρο κυκλοφορούν στρατιωτικοί και μόνο. Το κλίμα είναι αρκετά διαφορετικό. Μας υποδέχονται κάποιοι βαθμοφόροι, όλοι με στολές παραλλαγής και αρκετά ευγενικοί και ψύχραιμοι. Σύντομα θα έρθει ο διοικητής:

«Ελπίζω να φέρατε ψωμί και γάλα» μας είπε μετά την καλημέρα. Γάλα είχαμε φέρει, έστω εβαπορέ, αλλά ψωμί όχι. Ακόμα και αν το γνωρίζαμε ότι υπήρχε ανάγκη για κάτι τέτοιο, μάλλον θα ήταν καλύτερα η προμήθεια να γινόταν από τη Λάρισα ή τα Τρίκαλα και όχι από την Αθήνα.

Φέραμε υλικά για 170 περίπου σκηνές, σε σακούλες για την κάθε μία, με ξηρά τροφή, γάλα και εφόδια υγιεινής.

«Τουλάχιστον φέρατε νερό;». Ούτε νερό είχαμε φέρει αλλά η συνεργασία με τους αλληλέγγυους από τα Τρίκαλα εξασφάλισε ότι δίπλα στα 2 επιβατικά και στο βαν με τις 170 σακούλες από το Χαλάνδρι βρισκόταν το αυτοκίνητο με εκατοντάδες μπουκάλια εμφιαλωμένο νερό.

Μεταφερθήκαμε όλοι στη μεγάλη σκηνή που είχε στηθεί από τον ΟΗΕ και στην οποία υπήρχε η διαρρύθμιση για τη διανομή φαγητού. Από την μία είσοδο έμπαινε ο εκπρόσωπος της κάθε σκηνής, έπαιρνε κάρτα, καταγραφόταν και με αυτή έπαιρνε το αντίστοιχο φαγητό. Περνώντας μπροστά από εμάς έπαιρνε και την τσάντα που είχαμε ετοιμάσει και που πλέον είχε μέσα και 5 μπουκάλια νερό.

Η εικόνα του στρατωνισμού των προσφύγων δεν προσφέρεται για πίνακα ιμπρεσιονισμού της *belle époque*. Η σκληράδα του τοπίου δεν επιτρέπει χαμόγελα για το τι μπορεί να σημαίνει διαμονή σε σκηνές και σε άμεση επαφή με τα τερτίπια του καιρού. Ειδικά όσοι έχουν στοιχειώδη επαφή με τον κάμπο γνωρίζουν τι σημαίνει μεσημεριανός λίβας ή καταιγίδα στον κάμπο.

Οι σκηνές είναι σε διάταξη σε σειρές, αριστερά και δεξιά του δρόμου που διχοτομεί την έκταση. Πρακτικά είναι πάνω από 300, με κάποιες από αυτές να είναι σε όχι πολύ κατάσταση.

Μετά την τακτοποίηση των πραγμάτων σκορπίσαμε όλοι στις 4 γωνιές του κέντρου. Και εδώ όπως και στην Ειδομένη υπήρχε η ίδια αναστολή: να βγάλεις φωτογραφίες τα πρόσωπα των ανθρώπων ή όχι; Ούτε εδώ απαντήθηκε το δίλημμα. Όπως πάει.

Το τοπίο είναι ερημικό. Πέτρα στην πέτρα με διαμόρφωση του χώρου από δομικά μηχανήματα για να εξασφαλιστεί στοιχειώδης λειτουργικότητα. Στρώσιμο των εκτάσεων με σκύρο από το λατομείο, με επιστροφή από

γαρμπίλι. Ίσα ίσα να μην λασπώνει και να περπατιέται. Ενίοτε και για να κοιμάσαι την νύχτα. Ότι χώμα περίσσευε από την εξυγίανση του εδάφους δεν το πετάξανε. Υπήρχε πλάι από τις σκηνές ως εύκολη λύση για το δέσιμο και το πασσάλωμα τους. Τι και πώς να καρφώσεις στα λιθάρια...

Υπάρχει όμως νερό, κρύο και ζεστό. Υπάρχει και στοιχειώδης διανομή ρεύματος κυρίως για τον γενικό φωτισμό. Σημαντική είναι και η εγκατάσταση των τηλεφώνων όπου υπάρχουν αρκετά καρτοτηλέφωνα. Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι η υγιεινή του κέντρου ικανοποιείται από πολλές χημικές τουαλέτες.

Τα σκουπίδια είναι εμφανή σε αρκετά σημεία ιδίως μέσα σε εγκαταλελειμμένες σκηνές. Αν και υπάρχουν αρκετοί κάδοι για την αποκομιδή δεν υπάρχει καμία δυνατότητα διαχείρισης της κατάστασης εντός του χώρου που βρίσκονται οι σκηνές. Η απόφαση να μην υπάρχουν φαντάροι στο Κουτσόχερο αλλά μόνο μόνιμοι, καθιστά απαγορευτική την οποιαδήποτε χειρωνακτική εργασία καθαριότητας ή απλής διαχείρισης. Τα λιγοστά χέρια δεν επαρκούν.

Για αρκετό διάστημα στην σκηνές έρχονταν και έφευγαν πρόσφυγες. Εκκενώθηκαν στα Τρίκαλα τα κλειστά γυμναστήρια και το Κάστρο. Μεταφέρθηκαν στο Κουτσόχερο. Έγινε μεταφορά πληθυσμού από την Ειδομένη. Κάποιοι μεταφέρθηκαν στο Κουτσόχερο.

Κάποιες σκηνές άδειες στον ένα ή τον άλλο βαθμό εμφανίζουν εικόνες εγκατάλειψης - βανδαλισμού. Πολλά ράντζα είναι σπασμένα ενώ σκουπίδια ανάκατα με ρούχα υπάρχουν σε αφθονία σε αρκετές από αυτές.

Ανελέητος ο ήλιος σε κυνηγάει παντού. Δύσκολα μπορείς να του ξεφύγεις. Σε όλη την έκταση του κέντρου υπάρχουν 3 δέντρα – δύο καχεκτικά και ένα πεύκο. Η μόνη σκιά που μπορείς να βρεις είναι μέσα στη σκηνή. Σε λίγες μέρες ο ήλιος της Θεσσαλίας θα είναι αυτός που θα κάνει κουμάντο στη ζωή και τον χρόνο των προσφύγων στον κάμπο. Δεν είναι μόνο η θέρμη του μεσημεριού που σου θυμίζει την παρουσία της παντού. Είναι και αντανάκλασή της στην στρωμένη πέτρα που σε τυφλώνει.

Σε αυτές τις συνθήκες ζούνε εκτός των άλλων και 350 παιδιά. Παιδιά που μοιάζουν με τα δικά μας (σου). Αυτός ήταν και ο λόγος που μας ζήτησαν με πιεστικό τρόπο την επόμενη φορά να έχουμε γάλα και ψωμί.

Από την κορυφή του λόφου το κέντρο δείχνει και τις άλλες αδυναμίες του. Περπατώντας στο ισχνό, χορταριασμένο ακόμα χώμα - που θα είναι ξερό σε ένα μήνα - στο φυσικό έδαφος της περιοχής και για να προσεγγίσεις την στέψη του λόφου πάνω από τις σκηνές, καταλαβαίνεις ότι η πανίδα της περιοχής - από τα φίδια και τους σκορπιούς μέχρι μικρά τετράποδα - που δικαιωματικά η περιοχή της ανήκει δεν έχει κανένα λόγο να μην επισκέπτεται το κέντρο. Δυστυχώς η περίφραξη που υπάρχει γύρω από αυτό δεν συνιστά σύνορο για αυτήν ενώ την απόπειρα αποξήλωσης των πάντων σε απόσταση 4-5 μέτρων από την περίφραξη μπορείς να τη δεις με συμπάθεια αλλά μέχρι εκεί. Πόσο δε μάλλον όταν το χυμένο γάλα και τα υπολείμματα τροφών που προκύπτουν όταν τρως, διημερεύεις και κοιμάσαι μέσα στον ίδιο χώρο αποτελούν τον λόγο επίσκεψής της. Η περίπτωση δε να κοιμάσαι στα χαλίκια αυξάνει τις πιθανότητες μιας δυσάρεστης συνεύρεσης που εύκολα μπορεί να αποβεί μοιραία.

Το μοιραίο δυστυχώς δεν είναι μόνο αυτό στο Κουτσόχερο. Υπάρχει πλήρης αδυναμία ιατροφαρμακευτικής κάλυψης των προσφύγων. Δεν υπάρχει μόνιμη παρουσία γιατρού στο χώρο του κέντρου, πράγμα που μπορεί να μετατρέψει ένα απλό χτύπημα ή ένα απλό δάγκωμα από απλό περιστατικό σε μοιραίο γεγονός.

Η διανομή του φαγητού μας εξέπληξε όλους καθώς έγινε με υποδειγματική τάξη και ηρεμία. Πολύ λίγοι ήταν οι άνθρωποι που ήξεραν στοιχειωδώς αγγλικά. Σε νοηματική γίνονταν οι περισσότερες συνεννοήσεις ενώ οι σπάνιες παρουσίες ανθρώπων άνω των 50 αφορούσε πρόσφυγες που φαίνεται να είχαν κάποιο ρόλο στην κοινότητα του κέντρου.

Το φαγητό από 2 catering ελέγχθηκε από συνεργεία στρατιωτικών ως προς την θερμοκρασία (έπρεπε να είναι ζεστό, στους 54ο C) και ως προς την ποσότητα (240γρ η μερίδα φασολάδα και 80γρ ψωμί μαζί με σαλάτα ή ελιές) καθώς αυτή η σύμβαση υπάρχει αυτή τη στιγμή. Όμως τι να χορτάσεις με αυτές τις ποσότητες.

Στην αρχή ως εκπρόσωποι των σκηνών ερχόντουσαν μόνο γυναίκες, οι περισσότερες με μαντήλες και κάποιες με μπουργκες. Σε κάθε περίπτωση τα αραβικά χαρακτηριστικά ήταν κυρίαρχα με ανιχνεύσιμα τα ασιατικά σε αναλογία 1/5 περίπου. Οι άντρες είχαν δημιουργήσει δύο σειρές βάζοντας κατά προτεραιότητα τις γυναίκες να εξυπηρετούνται, αφού τόσο αυτοί όσο και οι στρατιωτικοί είχαν φροντίσει να δημιουργήσουν σκιά για αυτές. Οι άντρες θα περίμεναν στον ήλιο τη σειρά τους.

Παρ' όλα αυτά θα δεις τα παιδιά στη δεύτερη μεγάλη σκηνή, δίπλα σε αυτή του εστιατορίου, να έχουν στήσει ένα αυτοσχέδιο γήπεδο βόλεϊ και να παίζουν χωρισμένα σε ομάδες, σκασμένα στα γέλια. Ποιος ξέρει γιατί χωρίστηκαν έτσι. Μπορεί να ήταν αυτοί από το Χαλέπι με αυτούς από την Χομς. Μπορεί να ήταν οι των πάνω σκηνών με τους κάτω ή μπορεί και τίποτα από αυτά που είναι και το πιθανότερο. Σε κάθε περίπτωση παίζανε όπως παίζουνε τα παιδιά σε όλο τον κόσμο: δώσε λίγο χώρο, δώσε κάτι σαν μπάλα για να καταλάβεις πόσο εύκολα μπορείς να χαμογελάσεις.

Ο κανόνας αυτός που εκτελεί χρέη παγκόσμιου νόμου για όλα τα παιδιά στον πλανήτη δεν είναι ο μόνος όμως που ισχύει στο Κουτσόχερο.

Η ατομική καθαριότητα από καθημερινή εμπειρία γίνεται ανάμνηση – παρά τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβάλλονται.

Η αδυναμία ανθρώπων με προβλήματα υγείας να παρακολουθήσουν τη σκληρή πραγματικότητα του κέντρου δεν συνιστά κάτι το φυσιολογικό και αποδεκτό.

Η οριακή παροχή φαγητού επίσης δεν συνιστά κάτι βιώσιμο στο χρόνο για τους ανθρώπους που βρίσκονται εκεί.

Το σύνολο του πληθυσμού των προσφύγων που βρίσκεται υπό αυτές τις συνθήκες εκεί δεν έχει ακόμα αντιληφθεί το γεγονός ότι είναι πολύ πιθανό να παραμείνει στο συγκεκριμένο σημείο για μεγάλο χρονικό διάστημα. Διάστημα που οι προσωρινές λύσεις που εφαρμόζονται στο Κουτσόχερο σαν να πρόκειται για κέντρο διερχομένων, θα αδυνατούν να απαντήσουν όταν τη θέση της υπομονής θα πάρει η απόγνωση της αδυναμίας ολοκλήρωσης του ταξιδιού προς την όποια ελευθερία.

Δυστυχώς την ίδια αδυναμία δείχνει και η κυβέρνηση και η τοπική κοινωνία. Ο εγκλωβισμός για την κάθε οικογένεια σε ένα τέτοιο τέλμα θα πυροδοτήσει ανεξέλεγκτες καταστάσεις, τις οποίες κανένας στρατός δεν μπορεί να διαχειριστεί παρά μόνο με βία. Στο Κουτσόχερο αυτή τη στιγμή τα πράγματα παίρνουν μια προκαθορισμένη τροχιά που μία μικρή μεταβολή στην εύθραστη καθημερινή ισορροπία μπορεί να φέρει όλα τα αδιέξοδα στην επιφάνεια.

Αν αποφάσιζε κάποιος από το στρατόπεδο να σταματήσει το wifi και να αποκόψει και δικτυακά τις διαλυμένες οικογένειες από την ηλεκτρονική θαλπωρή τους.

Αν τελειώσουν τα χρήματα και δεν μπορείς να πας μέχρι το χωριό για να αγοράσεις ένα πακέτο τσιγάρα.

Αν οι αρρώστιες και οι κακουχίες παραλάβουν μαζί με τον χρόνο τους ασθενέστερους των προσφύγων.

Αν τα παιδιά συνεχίσουν να μην πηγαίνουν σχολείο, να μην έχουν καμία δραστηριότητα και καμία προοπτική όχι για ένα μήνα αλλά για πολλούς περνώντας ένα χειμώνα και ίσως και δεύτερο καλοκαίρι στην εξορία.

Κανένας δεν μπορεί να στερήσει από έναν λαό την ελπίδα. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι κάθε μέρα που περνάει φέρνει τον κόσμο αυτόν της προσφυγιάς σε απόγνωση, ψαλιδίζοντας τις όποιες ελπίδες του για δικαιοσύνη και ελευθερία. Δεν μπορεί να υπάρξει καμία άλλη προσέγγιση στα ζητήματά τους παρά μόνο αυτή που θεωρεί ως βάση της την αποδοχή της ανθρωπίνης υπόστασης και αξιοπρέπειας που έχει ο καθένας τους (μας).

Το χειρότερο από όλα για τον Έλληνα επισκέπτη είναι η μεταφορά στο χρόνο που υφίσταται, αντικρίζοντας την εικόνα του Κουτσόχερου, καθώς σου δίνει την αίσθηση τάγματος σκαπανέων της Μακρονήσου, εικόνα που σίγουρα δεν τιμά κανέναν. Δεν υπάρχει ξύλο ούτε βασανιστήρια, δεν υπάρχει η συκιά του Σκαλούμπακα. Υπάρχει όμως η τεράστια ανάγκη να τελειώνουμε με αυτές τις πρακτικές προτού να είναι πολύ αργά και η Ιστορία παραδώσει στη χλεύη της και τη δική μας γενιά για τα επιτεύγματά της.

Σημ1: σε σχέση με την Ειδομένη και αν επιτρέπεται η σύγκριση, η κατάσταση στο Κουτσόχερο είναι καλύτερη. Η συμπεριφορά της μικρής δύναμης στρατού στον χώρο είναι καθοριστική. Εντύπωση προκάλεσε σε όλους η επιμονή του υπεύθυνου υγειονομικού του στρατού στον έλεγχο των τροφίμων και οι δειγματοληπτικοί έλεγχοι που έκανε και ο ίδιος ο διοικητής. Μόνο στη διανομή του περισσευούμενου ψωμιού υπήρχε συνωστισμός - αλλά και αυτός ήταν υπό έλεγχο.

Σημ2: συγκινητική πέρα από οποιαδήποτε περιγραφή ήταν η συμπεριφορά των παιδιών που αναλάμβαναν να διεκπεραιώσουν τις ανάγκες σε φαγητό των σκηνών τους. Παίρνουν την σακούλα και με σπαστά Ελληνικά σου λένε ευχαριστώ - να είστε καλά.

Σημ3: από τα μέσα του Μάη η κατάσταση στο Κουτσόχερο θα αρχίζει να περνάει στη ζώνη του Λυκόφωτος. Εάν συνεχιστεί η υπάρχουσα κατάσταση με τα σαφή όρια που έχει, δεν θα υπάρχει αύριο. Ούτε για τους απελπισμένους ούτε για την προβληματική δημοκρατία μας.

Σημ4: η πόλη της Λάρισας θα πρέπει να ξανασκεφτεί την κατάσταση που έχει στην γειτονιά της και το τι μπορεί να συμβεί σε διάστημα μερικών εβδομάδων.

Σημ5: οι περισσότεροι φαίνονται άνθρωποι που μοιάζουν με εμάς. Κάλλιστα κάποιους από αυτούς, τέτοια εποχή και με αυτά τα καλοκαιρινά ρούχα θα τους έβλεπες στην Ακρόπολη ή στην Ολυμπία.

Κώστας Γερολυμάτος

Σημ του stasi.gr: το κείμενο γράφτηκε μετά την επίσκεψη αντιπροσωπείας του δήμου Χαλανδρίου στο κέντρο φιλοξενίας προσφύγων στο Κουτσόχερο, το Σάββατο 23/4/2016